

22.3.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausunto on valmisteltu lausuntopalvelu.fi:ssä

Viite: Lausuntopyyntö VN/12531/2021

Lausuntopyyntö vammaispalvelulainsäädännön uudistuksesta

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi uudeksi vammaispalvelulaki. Esitysluonnokseen liittyy lisäksi muutoksia kehitysvammaisten erityishuollosta annettuun lakiin, sosiaalihuoltolakiin, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettuun lakiin.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan vammaisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden parempi huomioon ottaminen toteutetaan osana vammaispalvelulain uudistusta.

Esitysluonnosta valmisteltaessa on hyödynnetty rauennutta hallituksen esitystä 159/2018 vp kuitenkin niin, että pykälien kirjoitustapaa ja rakennetta on muutettu. Suurimmat sisällölliset muutokset on tehty pykäliin, jotka koskevat lain soveltamisalaa, valmennusta, erityistä tukea ja liikkumisen tukea. Lisäksi esitykseen sisältyy säännökset kehitysvammalain muutoksista. Kehitysvammalaki oli tarkoitus kumota vammaispalvelulainsäädännön uudistuksen yhteydessä. Koska laajempi itsemääräämisoikeuslainsäädännön valmistelu siirtyy seuraavalle hallituskaudelle, joudutaan osa kehitysvammalain säännöksistä jättämään voimaan muutettuina.

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

Kyllä
Kyllä pääosin
Eivät pääosin
Eivät
Ei kantaa

3. Tukevatko pykälien perustelut hyvin lain soveltajaa?

Kyllä
Kyllä pääosin
Eivät pääosin
Eivät
Ei kantaa

Vaikutusten arvioinnissa esitetyn perusteella merkittäviä muutoksia lain soveltamiskäytäntöön aiheutuisi pääasiassa niin sanotun ikääntymisrajoituksen laajentamisesta kaikkiin vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin, nykyisen kehitysvammalain mukaisten palvelujen järjestämisestä nykyistä laajemmalle henkilöpiirille sekä uutena palveluna säädettävästä erityisestä

22.3.2022

tuesta. Lakiesitys sisältää lisäksi useita muita, vähäisempiä muutoksia, joiden on tarkoitus selkeyttää lain soveltamista.

Ehdotettavien muutosten ohella tarkoituksena on, että osaa lakiesitykseen sisältyvistä palveluista myönnettäisiin pitkälti samanlaisin perustein kuin voimassa olevassa vammaispalvelulaissa. Säädöstekstin tasolla tehdyt muutokset näyttävät kuitenkin osittain tätä lähtökohtaa laajempina, mikä voi aiheuttaa epätietoisuutta soveltamiskäytännön jatkuvuudesta sellaisissa vakiintuneissakin palveluissa, joissa muutoksia ei ole tarkoitus tehdä tai ne on tarkoitettu korkeintaan vähäisiksi. Mikäli kyse on siis ainoastaan teknisistä tai kielellisistä muutoksista, niiden yhteydessä tulisi säännöskohtaisissa perusteluissa tuoda esiin, että säännöksellä ei ole tarkoitettu poikettavan vallitsevasta soveltamiskäytännöstä. Jatkuvuuden merkitystä korostaa se, että uudistus ajoittuu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtymiseen hyvinvointialueille, mikä voi aiheuttaa tilapäisiä ongelmia lain soveltamisessa.

Myös uusissa pykälissä tulisi tarkentaa sitä, minkälainen avun ja tuen tarve oikeuttaa palveluun sekä missä laajuudessa palvelua on myönnettävä, sillä subjektiivisten oikeuksien vahvuus riippuu osaltaan siitä, miten tarkasti palveluihin oikeutettujen piiri sekä palvelujen sisältö lainsäädännössä määritellään. Esimerkiksi ehdotetun 12 §:n mukaisen erityisen tuen yksityiskohtaiset perustelut sisältävät hyvin väljät arviointikriteerit palvelujen myöntämiselle ja sisällölle.

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

22.3.2022

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

1. Laki lisäisi vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, kun kehitysvammalain palvelut ja voimassa olevan vammaispalvelulain mukaiset palvelut yhdistettäisiin samaan lakiin.
2. Liikkumisen tuen monipuolisemmat toteuttamistavat, kuten palvelun myöntäminen euro- tai kilometrimääräisenä, lisäävät palvelujen yksilöllistä toteuttamista.
3. Lakiin kirjattaisiin nykyisessä soveltamiskäytännössä kehittyneitä tulkintoja esimerkiksi hoitotoimenpiteiden sallimisesta henkilökohtaisessa avussa, mikä selkeyttää lain soveltamista.

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

- 1.
- 2.
- 3.

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

- Kyllä
- Kyllä pääosin**
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

- Kyllä
- Kyllä pääosin**
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Lakiesityksen mukaan hengityshalvauspotilaat siirtyisivät erikoissairaanhoidon palveluista sosiaalipalvelujen piiriin. Hengityshalvauspotilaat saisivat mahdollisuuden henkilökohtaisen avun käyttämiseen sairaalan järjestämän hoitoringin sijaan, jos se olisi palvelutarve huomioiden mahdollista. Tällöin tulee kiinnittää erityistä huomiota terveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistyöhön, jotta asiakas saa palvelutarpeensa mukaiset palvelut. Uudistuksen yhteydessä on myös tärkeää varmistaa, että erikoissairaanhoidon keskittynyt osaaminen hengityshalvauspotilaiden hoidosta säilyy nykyisellä tasollaan.

22.3.2022

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Kyllä pääosin

Ei pääosin

Ei

Ei kantaa

Lakiesityksessä lain soveltamisala määräytyisi 2 §:n vammaisen henkilön määritelmän avulla. Kuten nykyisessä laissa, henkilön olisi täytettävä myös palvelukohtaiset myöntämisedellytykset, jotta haettua palvelua olisi lain mukaan myönnettävä. Soveltamisalasäännös olisi voimassa olevaa lakia perusteellisempi, ja säännöskohtaisissa perusteluissa on kattavasti selostettu määritelmään sisältyviä kohtia, joista osa perustuu voimassa olevaan soveltamiskäytäntöön, kun taas osa olisi uusia.

THL pitää tärkeänä, että myös palvelukohtaisista myöntämisedellytyksistä sekä yksittäisten palvelujen sisällöstä ja laajuudesta säädettäisiin riittävän tarkasti. Sekä voimassa olevan että ehdotetun lain mukaisia palveluja myönnettäisiin hyvin erilaisiin avun ja tuen tarpeisiin, jolloin päätöksenteossa arvioitavaksi tulee henkilön toimintakyky suhteessa yksittäiseen palveluun. Voimassa olevan vammaispalvelulain soveltamiskäytännön perusteella palvelujen myöntämiseen liittyvä päätöksenteko on usein perustunut enemmän yksittäisen palvelun myöntämisedellytysten ja palvelun sisällön arviointiin kuin lain henkilölliseen soveltamisalaan. Tämän vuoksi lain soveltamisalasäännöksellä ei jatkossakaan voitaisi ratkaista esimerkiksi sitä, kuinka paljon tai minkälaisiin tilanteisiin palvelua tulisi myöntää, sillä nämä ovat yksittäisen palvelun sisältöä ja laajuutta koskevia kysymyksiä.

Lakiesityksessä ehdotetaan lisäksi soveltamisalarajausta, jonka mukaan lakia ei sovellettaisi henkilöön, jonka toimintakyvyn heikentyminen johtuu pääasiassa korkeaan ikään liittyvästä sairaudesta, vammasta tai rappeutumisesta. Kun otetaan huomioon väestön ikärakenteen ennakoitu kehitys, THL pitää muutosta tarpeellisenä. Jotta vammaispalveluilla voidaan tosiasiallisesti edistää vammaisen henkilön yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallisuutta yhteiskunnassa, on varmistettava, että jatkossakin voidaan turvata palveluiden riittävä taso ja saatavuus niitä eniten tarvitseville. Nykyinen vammaispalvelulaki on ollut voimassa yli 30 vuotta, joten lain uudistamisessa tulee lähteä siitä, että laki kykenee vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin pitkälläkin aikavälillä. Samanaikaisesti on varmistettava, että myös ikääntyneillä vammaisilla henkilöillä on yhdenvertainen oikeus vammaispalveluihin. Tämä koskee paitsi ikääntyneinä vammautuneita, mutta myös sellaisia vammaisia henkilöitä, joiden vamman tai sairauden ei voida katsoa johtuvan tavanomaisesta ikääntymisestä. Ikääntyneiden vammaisten henkilöiden kohdalla on lisäksi huomioitava, että vammaispalvelujen tarpeen selvittäminen edellyttää monipuolisempaa tarkastelua kuin esimerkiksi RAI-arviointi, jota hyödynnetään vanhuspalveluissa. Lisäksi vammais- ja vanhuspalveluja voidaan myöntää samanaikaisesti eivätkä ne sulje toisiaan pois.

22.3.2022

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

Kyllä
Kyllä pääosin
Eivät pääosin
Ei
Ei kantaa

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säätämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta. Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

Kyllä
Ei
Ei kantaa

Varhaiskasvatuksessa on tulossa käyttöön kolmiportainen tuki, jonka tarkoituksena on varmistaa, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa kehityksen ja oppimisen tuen varhaiskasvatuksessa. Lisäksi varhaiskasvatuksen maksu voidaan jo nyt varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain 13 §:n nojalla alentaa tai jättää perimättä.

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

22.3.2022

Henkilökohtaisen avun osalta THL korostaa palvelun luonnetta käyttäjän ohjaamana palveluna, mitä on painotettu myös YK:n vammaisten oikeuksien komitean yleiskommentissa nro 5. Esitettyä muutosta voimavaraedellytykseen on arvioitava suhteessa komitean esittämiin huomioihin. Tähän liittyen THL pitää ristiriitaisena sitä, että henkilökohtaisen avun käyttäjän ei tarvitsisi kyetä määrittelemään avun toteuttamistapaa ja avun sisällön määrittelyminenkin voisi tapahtua tuetun päätöksenteon turvin. Henkilökohtaisen avun luonteeseen kuuluu se, että henkilö itse päättää miten ja millä tavalla apu toteutetaan.

Mikäli lakiesityksessä ehdotettu muutos kuitenkin toteutetaan, perusteluissa tulisi selkeämmin tuoda esiin esimerkkejä hyödyntäen muutosten vaikutukset lain soveltamiseen. Voimavaraedellytyksen yhteydessä selostetun oikeuskäytännön ei voida katsoa tarjoavan apua tulkintaan, sillä ehdotetun voimavaraedellytyksen on tarkoitettu asettuvan alemmas kuin nykyisessä laissa, jonka aikana ratkaisut on annettu. Perusteluissa selostetut ratkaisut siis korkeintaan osoittavat milloin voimavaraedellytyksen on katsottu täyttyvän, mutta ne eivät valaise sitä, miten voimavaraedellytyksen on tarkoitettu madaltuvan.

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

Terminologisesta näkökulmasta THL pitää ongelmallisena palvelun nimeämistä erityiseksi tueksi, koska termi esiintyy nykyisessä sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) eri merkityksessä. Palvelun sisältö ja myöntämisedellytykset jäävät perusteluissa myös hyvin avoimiksi.

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

Kyllä
Ei
Ei kantaa

Perustelut ovat niukat sen suhteen, milloin palvelua myönnettäisiin. Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että osallisuuden tuki olisi tarkoitettu esimerkiksi tilanteisiin, joissa henkilö ei täytä henkilökohtaisen avun myöntämisedellytyksiä tai hän ei voi saada tarvitsemaansa osallisuuden tukea asumisen tuen osana. Perusteluja tulisi tältä osin täydentää.

18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

Kyllä
Ei
Ei kantaa

22.3.2022

THL pitää tuetusta päätöksenteosta säätämistä tarpeellisena, mutta tuetun päätöksenteon suhde muihin palveluihin jää jossain määrin epäselväksi. Syynä tähän on se, että lakiesityksen mukaan tuettua päätöksentekoa olisi mahdollista saada erillisenä palveluna vain merkittävällä tavalla omaan elämään vaikuttavissa päätöksentekotilanteissa. Silti perusteluissa viitataan siihen, että tukea järjestettäisiin ensisijaisesti osana muita palveluja. Muihin lakiesityksen mukaisiin palveluihin ei kuitenkaan sisälly sellaista tukea, jonka voitaisiin katsoa liittyvän ”merkittävällä tavalla omaan elämään vaikuttaviin päätöksentekotilanteisiin”, vaan kyse on tällöin palveluun kuuluvasta tavanomaisesta ohjauksesta ja tuesta. Lisäksi läheisiltä saatavalla tuella ei tulisi olla merkitystä arvioitaessa sitä, onko henkilö oikeutettu tuettuun päätöksentekoon.

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

Kyllä
Ei
Ei kantaa

Säännöskohtaisissa perusteluissa on kuvattu palvelun sisältöä viittaamalla kehitysvammalain soveltamiskäytäntöön, jonka mukaisesti ”[p]alvelulle on ollut tyypillistä erittäin tiivis ja usein pitkäkestoinen moniammatillisen tiimin yhteistyö. Vaativissa ongelmatilanteissa on usein suoritettava tutkimuksia sekä seurattava ja arvioitava henkilön käyttäytymistä erilaisissa tilanteissa, jotta voidaan löytää syytä ongelmien taustalla.” Perusteluista ei ilmene riittävällä tavalla palvelun sisältö tai se, kenelle palvelua on tarkoitus myöntää. Myöskään rajanveto sosiaalihuoltolain mukaiseen moniammatilliseen yhteistyöhön ja terveydenhuoltoon ei ole selkeä.

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

Perusteluissa voitaisiin vielä tarkentaa palvelun sisältöä. Lasten asumisen osalta ks. seuraava kohta.

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

Lasten asumisen järjestämisessä THL korostaa kotiin myönnettävien palvelujen ensisijaisuutta. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan palvelua voitaisiin myöntää, kun lapsella ei ole lastensuojelun tarvetta. On kuitenkin huomioitava, että lastensuojelun palvelut ovat pelkkää huostaanottoa monipuolisempia, ja että ehdotetun säännöksen mukaista palvelua saavalla lapsella

22.3.2022

on oikeus myös lastensuojelun palveluihin. Lisäksi säännöstä sovellettaessa tulisi jo palvelun suunnitteluvaiheessa tehdä moniammatillista yhteistyötä, kun lastensuojelun palvelutarvetta ei voida selvittää vammaispalveluissa, ja toisaalta perusteluissa todetulla tavalla palvelun järjestäminen edellyttäisi viranomaisen kannanottoa siihen, että asumiseen liittyvä palvelutarve ei perustuisi lastensuojelullisiin syihin.

THL katsoo, että säännökseen tulisi myös tehdä tarkennuksia. Lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että palvelun ollessa [vanhempien] vapaaehtoisuuteen perustuva vammaispalvelu, laissa ei tarvittaisi lastensuojelulaissa olevia lapsen oikeusturvaa parantavia säännöksiä. Perusteluissa viitattuja lastensuojelulain säännöksiä ei ole kuitenkaan säädetty ensisijaisesti vanhempien – vaan lapsen – oikeusturvan takaamiseksi, sillä huostaanottoakin voi tapahtua vanhempien suostumuksella eikä ehdotettua palvelua voida lapsen näkökulmasta perustella hänen vapaaehtoisuudellaan. Lapsen oikeusturvan merkitys korostuu toisaalta myös sen vuoksi, että säännös mahdollistaisi palvelun järjestämisen pitkäkestoisesti. Näin ollen laissa tulisi säätää riittävän tarkasti lapsen oikeusasemasta palvelua suunniteltaessa ja toteutettaessa. Laissa tulisi säätää muun muassa lapsen sivistyksellisistä oikeuksista ja yhteydenpidosta läheisten kanssa. Lisäksi säännöskohtaisissa perusteluissa tulisi käsitellä suhdetta yleislakien säännöksiin, kuten hallintolain 14 §:ään, jossa säädetään vajaavaltaisen puhevallasta siten, että ”viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta.” Ehdotetussa säännöksessä on ainoastaan korostettu alaikäisen mielipiteen selvittämistä. Myös palvelutarpeen arvioinnin säännöllinen seuranta edellyttäisi sosiaalihuoltolakia tarkempaa sääntelyä, joten säännöksessä tulisi säätää velvoittavasti, miten usein palvelutarpeen arviointi tulee päivittää.

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Kyllä pääosin**
- Ei pääosin
- Ei
- Ei kantaa

Säännöksen perusteluissa on selostettu kattavasti lyhytaikaisen huolenpidon tarkoitusta sekä sen merkitystä vammaiselle henkilölle ja hänen läheisilleen, mutta perusteluissa ei suoraan oteta kantaa siihen, milloin palvelua tulisi myöntää.

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?

- Kyllä**
- Ei
- Ei kantaa

22.3.2022

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

Kyllä
Ei
Ei kantaa

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolista 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

Liikkumisen tuen uutena toteuttamistapana säädettäisiin palvelun järjestämisestä henkilökohtaisella avulla. Säännöksen perustelujen mukaan henkilö ei olisi oikeutettu taksimatkoina järjestettyyn kuljetuspalveluun, jos hän kykenisi liikkumaan julkisilla liikennevälineillä henkilökohtaisen avustajan kanssa. THL katsoo, että henkilökohtainen avustaja voisi vain harvoin mahdollistaa liikkumisen julkisilla liikennevälineillä, joten muutos voi tosiasiallisesti heikentää vammaisen henkilön oikeutta kuljetuspalveluun.

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

Kyllä
Kyllä pääosin
Ei pääosin
Ei
Ei kantaa

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025. Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

22.3.2022

Kyllä
Eivät riittävästi
Eivät
Ei kantaa

Lain ehdotetaan tulevan voimaan jo 1.1.2023. Voimaantuloaika ei jätä kohtuullista aikaa valmistautua lainsäädännön muuttumiseen. Lisäksi Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa tapahtuva palvelujen järjestämisvastuun siirto ajoittuisi samaan ajankohtaan. Tämä saattaa vaarantaa asiakkaiden oikeusturvan ja aiheuttaa heille kohtuuttomia tilanteita. THL kannattaa lain voimaantulon siirtämistä aikaisintaan loppuvuoteen 2023.

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

Kyllä
Kyllä pääosin
Eivät pääosin
Eivät
Ei kantaa

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä
Kyllä pääosin
Eivät pääosin
Ei
Ei kantaa

Voimassa olevan vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa maksuttomiksi palveluiksi on katsottu asumisen erityispalvelut, joita ei ole määritelty asiakasmaksulaisissa, mutta joihin sisältyvät ainakin vammaispalveluasetuksen 10 §:ssä luetellut palvelut.

Ehdotetussa laissa asumisen tuen sisältö määriteltäisiin avoimesti siten, että ”asumisen tuki voitaisiin toteuttaa esimerkiksi henkilökohtaisen avun, asumispalveluiden työntekijöiden, sosiaalihuoltolain mukaisen kotipalvelun kotihoiton ja omais- tai perhehoidon avulla taikka näitä yhdistelemällä.” Lakiesityksessä lausutaan asiakasmaksulain 4 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa, että asumisen tukeen ja siihen sisältyviin palveluihin sisältyvä apu ja tuki olisivat maksuttomia.

22.3.2022

Sääntelyn jättäessä asumisen tuen sisällön avoimeksi, jää epäselväksi miltä osin palvelut ovat maksuttomia.

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

Kyllä

Ei

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

Kyllä

Kyllä pääosin

Eivät pääosin

Ei

Ei kantaa

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

Kyllä

Kyllä pääosin

Ei pääosin

Ei

Ei kantaa

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

Lakiluonnoksella on suuria vaikutuksia myös sosiaalihuollon tiedonhallintaan ja sen periaatteisiin. Luonnoksessa nimetään erityispalveluiksi sellaiset eri tukikokonaisuudet, jotka voidaan toteuttaa erilaisten palvelujen avulla ja jopa osana jotakin muuta palvelua. Tämä on palvelujen luokittelun kannalta hyvin haasteellista, koska asiakastietojen hallinnassa on pystyttävä nimeämään yksiselitteisesti, mitä sosiaalipalveluja asiakkaalle lain perusteella myönnetään. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen hallinta edellyttää sitä, että ne pystytään liittämään syntykontekstiinsa luokittelun tiedon avulla. Siksi sosiaalihuollon lainsäädännössä on pystyttävä selkeästi säätämään siitä, mitä sosiaalipalveluja asiakkaille on järjestettävä eri palvelutehtävissä. Tämän selkeyttäminen on tärkeää sekä asiakastyön että asiakastietojen toisiokäytön näkökulmasta muun muassa valtakunnallisten tilastojen tuottamisessa.

22.3.2022

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Johtaja

Tiina Laatikainen